

Ewa Kłeczek-Walicka

Konferencja „Sokołowskie echa II wojny światowej”

Rocznik Kolbuszowski 14, 361-364

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Konferencja „Sokołowskie echa II wojny światowej”

Cechą dojrzałych społeczeństw jest pamięć o ważnych wydarzeniach z własnej przeszłości. Szczególną mobilizacją do tego są rocznice tych epizodów. Bieżący rok niesienie ze sobą kilka ważnych rocznic związanych z II wojną światową. Przed 75 laty wybuchł ten straszny konflikt zbrojny, który na zawsze odmienił oblicze nie tylko naszego regionu i Polski, ale całego świata. Wskazać też należy 70. rocznicę bitwy pod Monte Cassino i akcji „Burza” oraz powstania warszawskiego. Również przed 70 laty nastąpiło wyzwolenie ziemi sokołowskiej spod okupacji niemieckiej, ale równocześnie wkroczenie Sowieców i zaprowadzenie władzy komunistycznej, które zaowocowało m.in. założeniem przejściowego obozu NKWD w Trzebusce i mordami w lesie turzańskim. Dla upamiętnienia tych tragicznych wydarzeń Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Sokołowie Małopolskim oraz Towarzystwo Miłośników Ziemi Sokołowskiej zorganizowały konferencję naukową poświęconą tej tematyce, a zatytułowaną „Sokołowskie echa II wojny światowej”.

Naukowe spotkanie odbyło się w środę 8 października 2014 r. Obrady konferencyjne miały miejsce na sali widowiskowej miejscowego Ośrodka Kultury, Sportu i Rekreacji. Wydarzenie to zgromadziło ponad 100 osób. Wśród przybyłych gości byli m.in.: burmistrz Sokołowa Małopolskiego Andrzej Ożóg, sekretarz Urzędu Gminy i Miasta Beata Szot, kierownik Referatu Wodociągów i Kanalizacji Zofia Krauz, dyrektor Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury, Sportu i Rekreacji Jacek Piekielek, dyrektor ponadgimnazjalnego Zespołu Szkół w Sokołowie Małopolskim Antoni Kula, przewodniczący Rady Miejskiej w Sokołowie Małopolskim Andrzej Pasierb, proboszcz Parafii pw. Św. Jana Chrzyciela w Sokołowie Małopolskim ks. Jan Prucnal oraz penitencjarz ks. Jerzy Grudniak. Miły-

mi gośćmi byli również: dr Grażyna Bołcun ze Stalowej Woli – członek Zarządu Regionalnego Towarzystwa Kultury im. Juliana Macieja Goslara w Kolbuszowej, emerytowana kierownik Biblioteki Publicznej Teresa Marciniak oraz sokołowska społeczniczka Danuta Urzędowicz. Wśród obecnych nie zabrakło nauczycieli, bibliotekarzy, członków Towarzystwa Miłośników Ziemi Sokołowskiej oraz mieszkańców miasteczka. Osobne delegacje uczniów przysłały: oba sokołowskie Zespoły Szkół, Zespół Szkół w Górnem i Zespół Szkół w Trzebusce.

Zgromadzonych uczestników powitał kierownik Biblioteki Publicznej i prezes Towarzystwa Miłośników Ziemi Sokołowskiej dr Bartosz Walicki. Odczytał on dwa pisma związane z konferencją. Pierwszym było przesłanie prezesa Instytutu Pamięci Narodowej dr. Łukasza Kamińskiego skierowane na ręce burmistrza Sokołowa Małopolskiego Andrzeja Ożoga. Zaznaczono w nim m.in.: „Przed 75 laty, 25 września 1939 r., rozpoczęto tworzenie struktur Polskiego Państwa Podziemnego, będącego fenomenem na skalę światową. Jego dziełem było nie tylko podjęcie otwartej walki z okupantem w ramach akcji „Burza”, której 70. rocznicę również w tym roku obchodzimy, ale też stworzenie siły moralnej i tradycji niepodległościowej, pozwalających przetrwać czas komunistycznej dyktatury. Instytut Pamięci Narodowej i Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej apelują o zorganizowanie w całej Polsce lokalnych obchodów rocznicy utworzenia Polskiego Państwa Podziemnego pod wspólnym hasłem «My z niego wszyscy...» Prosimy, by 27 września 2014 r. zorganizowali Państwo uroczystości przypominające o wielkim dziele naszych rodaków w czasie II wojny światowej. (...) Pokażmy, że pamiętamy o Polskim Państwie Podziemnym i jego bohaterach. Uważamy, że obowiązkiem wolnego społeczeństwa jest przypomnienie Polskiego Państwa Podziemnego, jego dziedzictwa i jego ideałów, które ziściły się w wolnej Polsce”.

Przedstawiona została też treść listu ks. dr. Sławomira Zycha, który pisał: „Serdecznie dziękuję za przesłane mi zaproszenie na konferencję naukową «Sokołowskie echa II wojny światowej» i propozycję wygłoszenia referatu. Niestety, obowiązki na KUL-u, nie pozwalają mi na przybycie do Sokołowa Małopolskiego. Dlatego też pozwalam sobie przesłać w załączeniu tekst mojego wystąpienia. Cieszę się, że sokołowskie środowisko uczonych i pasjonatów historii organizuje kolejne sympozjum poświęcone bogatym dziejom swej «małej Ojczyzny». Żywię nadzieję, że konferencja z tak bogatym programem zaowocuje w sercach Organizatorów i Uczestników jeszcze większym przywiązaniem do bogatej kulturowo ziemi sokołowskiej. Serdecznie życzę Wszystkim słowami św. Jana Pawła II: «Pozostańcie

wierni doświadczeniu pokoleń, które żyły na tej ziemi z Bogiem w sercu i modlitwą na ustach» (1999)».

Oficjalnego otwarcia spotkania dokonał burmistrz Andrzej Ożóg. Konferencja została podzielona na dwie sesje. Pierwszej przewodniczył prof. dr hab. Kazimierz Ożóg z Uniwersytetu Rzeszowskiego. Zaprezentowane wówczas zostały cztery referaty. Najpierw mgr Łukasz Ożóg z Muzeum Okręgowego w Rzeszowie wygłosił bardzo ciekawą prelekcję *W obliczu wojny. Sokołów w roku 1939*. Było to doskonałe przedstawienie mało znanej karty z dziejów regionu, czyli zmian społecznych, administracyjnych i kulturowych będących następstwem wybuchu wojny. Jako drugi miał wystąpić ks. dr Sławomir Zych z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Jako że nie mógł on przybyć na konferencję, przygotowany przez niego referat przedstawił Piotr Ożóg. Nakreślone wówczas zostały działania militarne na terenie łańciskiej diecezji przemyskiej w czasie II wojny światowej. Później dr Bartosz Walicki, kierownik sokołowskiej księżnicy ukazał funkcjonowanie parafii pw. św. Jana Chrzciciela w Sokołowie Małopolskim w okresie okupacji niemieckiej. Posiłkował się przy tym prezentacją multimedialną. Pierwszą część spotkania naukowego zamknął mgr Michał Kalisz z Instytutu Pamięci Narodowej w Rzeszowie, który nakreślił temat *Ratowanie ludności żydowskiej przez Polaków w czasie okupacji niemieckiej. Studium przypadku*. Słuchacze z zainteresowaniem nie tylko słuchali przekazywanych treści, ale również oglądali bogaty materiał ilustracyjny przygotowany przez prelegenta.

Podczas półgodzinnej przerwy uczestnicy konferencji mieli możliwość skorzystania z poczęstunku przygotowanego w holu środkami finansowymi biblioteki i staraniem jej pracowników. Była to zarazem doskonała okazja do podjęcia dyskusji i wymiany zdań na poruszone kwestie. Chętni mogli też wówczas zwiedzić wystawę „Trzebuska – Turza. Mały Katyń Ziemi Sokołowskiej”. Ekspozycja ta została ustawiona dzięki zaangażowaniu Zarządu Towarzystwa Miłośników Ziemi Sokołowskiej.

Drugą sesję poprowadził Łukasz Ożóg. Najpierw mgr Ewa Kłeczek-Walicka z Zespołu Szkół im. Armii Krajowej w Zaczerniu skupiła się na sokołowskich akcentach powstania warszawskiego. Korzystała przy tym z prezentacji multimedialnej, która nie tylko zawierała zdjęcia, ale też przybliżyła zapomnianą dziś nieco piosenkę powstańczą *Pałacyk Michla* mówiącą m.in. o sokołowskim powstańcu Antonim Sakowskim. Jako drugi stanął przy mównicy mgr Piotr Ożóg z Zespołu Szkół im. Św. Jadwigi Królowej w Trzebusce. Omówił on mord turzański w kontekście mordu katyńskiego, wykazując okoliczności, zbieżności i różnice. Na koniec dr Sławomir Ożóg z Zespołu Szkół im. Św. Stanisława Kostki w Kamieniu

zaprezentował referat *Językowy obraz wroga w rzeszowskiej prasie regionalnej z 1945 roku*. Było to kapitalne ukazanie sposobu postrzegania żołnierzy zbrojnego podziemia polskiego przez prasę sterowaną przez aparat komunistyczny. Krótkiego podsumowania spotkania naukowego dokonał przedstawiciel organizatorów Bartosz Walicki.